

בש"פ 1575/17 - פאוזי משהראוי, סעיד משהראוי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 1575/17

לפני:
העוררים:
כבוד השופט ח' מלצר
1. פאוזי משהראוי
2. סעיד משהראוי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטת נ' בכור) ב-מ"ת 59384-12-16 מתאריך 06.02.2017

תאריך הישיבה: ד' באדר, התשע"ז (02.03.2017)

בשם העוררים: עו"ד אלי כהן

בשם המשיבה: עו"ד בת שבע אבגז

החלטה

1. לפני ערר לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים) על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטת נ' בכור) ב-מ"ת 59384-12-16 מתאריך 06.02.2017, בגדרו הורה בית המשפט המחוזי הנכבד על מעצרו של העוררים עד לתום ההליכים המשפטיים נגדם.

אביא להלן, בתמצית, את הנתונים הדרושים להכרעה.

רקע

2. נגד העוררים הוגש כתב אישום, המייחס להם את העבירות הבאות: כליאת שווא (עבירה לפי סעיפים 377 ו-29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), סחיטה בכוח (עבירה לפי סעיפים 427 סיפא ו-29 לחוק העונשין), פציעה בנסיבות מחמירות (עבירה לפי סעיפים 334 ו-335 ביחד עם סעיף 29 לחוק העונשין), ושיבוש מהלכי משפט (עבירה לפי סעיף 244 לחוק העונשין).
3. על פי עובדות כתב האישום, העורר 1 הינו בעלים של בית עסק לשטיפת מכוניות, אשר נמצא בצומת בית דגן (להלן: העסק). העורר 2 עובד בעסק, ואחמד משהראוי (להלן: אחמד) מנהל את העסק. העוררים ואחמד הינם אחים.
4. בכתב האישום נטען כי בתאריך 19.12.2016, בשעה 12:00, או בסמוך לכך, רכב ג'יפ הגיע לעסק, והמתלונן ביחד עם עובד נוסף ניקו אותו. לפי הנטען, במהלך הניקיון - המתלונן נטל מהרכב, ללא רשות, שטר של 20 ש"ח. על פי כתב האישום, לאחר בירור שאחמד ערך, ומשסבר כי המתלונן גנב את הכסף, הוא פנה לעורר 1, והשניים הורו למתלונן להיכנס לחדר שנמצא ליד רחבת השטיפה. בשלב זה, כך נטען, המתלונן נכנס לחדר יחד עם העורר 1, ואילו אחמד יצא וסגר את הדלת.
5. בהמשך, כך על פי כתב האישום, העורר 1 הכה את המתלונן באגרופ בפניו, והמתלונן נפל על המטה בחדר. בעודו שכוב על המיטה, כך נטען, העורר 1 תפס בגרונו של המתלונן ביד אחת, וביד השנייה הכה אותו באגרופים בחזהו ובראשו. לפי הנטען, בשלב מסוים, אחמד ועורר 2 נכנסו לחדר, אחמד יצא ונעל את הדלת, והותיר את המתלונן ביחד עם העוררים בחדר.
6. על פי הנטען בכתב האישום, העוררים הכו את המתלונן באמצעות אגרופים, כשעורר 2 פירק ממנורה, שהיתה במקום, מוט ברזל והכה באמצעותו את המתלונן בכל חלקי גופו, ותוך שהם מאיימים עליו כי אם לא ישיב לעורר 2 סך של 1,000 ש"ח שלוה ממנו, וישלם לבעל הרכב סכום של 5,000 ש"ח - כפיצוי בתואנת שווא כי גנב ממנו 3,000 ש"ח כביכול - הוא לא יצא מהחדר. בנוסף, העוררים איימו על המתלונן כי בעל הרכב יכניס אותו לתא המטען וייקח אותו משם, ואף אחד לא ימצא אותו.
7. על פי כתב האישום, בשלב מסוים, המתלונן שוחח עם בנו, וביקש כי יגיע לעסק כדי להביא לעוררים את הכסף שדרשו. משהגיע הבן למקום - הוא העביר לעורר 2 סך של 1,000 ש"ח, כהחזר להלוואה שנטל ממנו המתלונן. בנוסף, עורר 2 איים על הבן כי אם לא ישלם סך של 5,000 ש"ח, העוררים יעבירו לבעל הרכב את כתובתו של המתלונן, אשר ימצא אותו ויהרוג אותו. לבסוף, העוררים אפשרו למתלונן לצאת מהחדר. מכתב האישום עולה עוד, כי בנו של המתלונן שהיה אחוז אימה מהעוררים, שב לעסק והעביר לעורר 2 סך של 5,000 ש"ח נוספים במזומן. בהמשך, כך נטען, משהגיעו שוטרים לבית העסק - העוררים סירבו להצביע על מכשיר DVR של בית העסק, וטענו בכזב כי הוא נתפס כבר בידי המשטרה, והכל במטרה להכשיל את החקירה.

8. בכתב האישום נטען כי כתוצאה ממעשיהם של העוררים, נגרמו למתלונן: חבלה בעין ימין, כאבים בצלעות, וכאבים בברכיים בעת תנועה.

הליכי המעצר בפני בית המשפט המחוזי

8. בד בבד עם הגשת כתב האישום נגד העוררים, המשיבה הגישה בקשה לעצור את העוררים עד תום ההליכים המשפטיים נגדם, וזאת, לטענתה, לנוכח קיומן של ראיות לכאורה להוכחת העבירות המיוחסות להם בכתב האישום. בנוסף, עמדה המשיבה בבקשתה על כך שקיימות בעניינם של העוררים עילת מעצר של מסוכנות, נוכח המעשים המיוחסים להם בכתב האישום ונסיבות ביצועם, וכי קיים יסוד סביר לחשש כי שחרורם יסכן את הציבור. עוד נטען כי מסוכנותם של העוררים נלמדת גם מעברם הפלילי. בתוך כך, נטען כי לחובתו של העורר 1 קיימת הרשעה קודמת משנת 2011 בגין תקיפה הגורמת חבלה של ממש, כליאת שווא והפרעה לשוטר במילוי תפקידו, ואילו לעורר 2, ישנן חמש הרשעות קודמות בעבירות איומים, אלימות, רכוש, תקיפת שוטר במילוי תפקידו, כאשר הרשעתו האחרונה הינה משנת 2012.

9. בתאריך 06.02.2017 בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי: "קיימת תשתית ראייתית לכאורית איתנה ומוצקה" בעניינם של העוררים (ראו: שם, בעמ' 30). בנוסף, בית המשפט המחוזי הנכבד עמד על המסוכנות הנשקפת מן העוררים, הנלמדת מהעבירות המיוחסות להם, נסיבות ביצוען וכן מעברם הפלילי. לבסוף, בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי אין מקום, בנסיבות, לבחון את אפשרות שחרורם של העוררים לחלופת מעצר, וזאת בשים לב למסוכנות: "אינהרנטית וגבוהה מאוד [...] לפיה לא יכולה להיות כל חלופה ו/או תנאים שיהיה בהם כדי להפחית ממסוכנות זו" (ראו, שם בעמ' 32).

נוכח כל האמור - בית המשפט המחוזי הנכבד הורה על מעצם של העוררים על לתום ההליכים המשפטיים נגדם.

החלטה זו היא מושא הערר שבפני.

טענות הצדדים בערר

10. במקור, הערר הוגש גם לעניין התשתית הראייתית הלכאורית שיש כנגד העוררים, ואולם בפתח הדיון בא-כוח העוררים זנח את טענותיו בהקשר זה, ובנסיבות העניין, בדין עשה כן. טענתו המרכזית של בא-כוח העוררים היא כי בית המשפט המחוזי הנכבד שגה משלא בחן את האפשרות לשחרר את העוררים לחלופת מעצר, דבר שיש לעשות, לשיטתו, גם במקרים בהם מיוחסות לנאשם עבירות אלימות קשות. בא-כוח העוררים טען עוד כי בית המשפט המחוזי הנכבד שגה משנתן משקל גבוה לעברם הפלילי של העוררים, וזאת בשים לב לכך שמדובר בעבירות שבוצעו לפני למעלה מעשור.

11. בדיון שנערך בפני בתאריך 02.03.2017 - בא-כוח העוררים חזר על טענותיו בערר, תוך שהוא מדגיש כי בית המשפט המחוזי הנכבד שגה משהורה על מעצם של העוררים עד תום ההליכים המשפטיים, וזאת מבלי שהורה על קבלת תסקיר מעצר בעניינם שיבחן את האפשרות לשחררם לחלופת מעצר.

12. באת-כוח המדינה טענה, מנגד, כי דין הערר להידחות. לגישה, מדובר באירוע חמור ביותר, והמעשים המיוחסים לעוררים בגדרו, ונסיבות ביצועם הם קשים. כן נטען, כי מסוכנותם של העוררים, המתעצמת נוכח עברם הפלילי היא רבה, עד כי לא ניתן לאיין אותה באמצעות חלופה כלשהי.

דין והכרעה

13. לאחר העיון בערר ובחומר הכרוך בו ושמיעת טענות באי-כוח הצדדים הגעתי לכלל מסקנה כי יש מקום לעריכת תסקיר בעניינם של העוררים, וזאת מבלי לקבוע מסמרות כלשהן לגבי אפשרות שחרורם של העוררים לחלופת מעצר, או למעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני, לאחר שתוצע הצעה בהקשר זה, ככל שתוצע, ולאחר בחינת התסקיר על-ידי בית המשפט המחוזי הנכבד. להלן יובאו בקצרה טעמי למסקנה זו.

14. החלטה על מעצרו של נאשם עד תום ההליכים המתנהלים נגדו תלויה, כידוע, בקיומם של מספר תנאים מצטברים:

ראשית, יש לבחון את קיומן של ראיות לכאורה להוכחת אשמתו הנטענת של העורר. במסגרת בחינת התשתית הראייתית הלכאורית, על בית המשפט לבחון אם בידי המאשימה מצויות ראיות גולמיות, אשר יש בכוחן להצביע לכאורה על סיכוי סביר להרשעה (ראו: בש"פ 8087/95 זאדה נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 133, 147-148 (1996)). יוטעם כי בשלב זה, בית המשפט אינו נדרש למשקלן של הראיות, או למהימנותם של עדים, אלא מותר שאלות אלה להכרעת בית המשפט בהליך העיקרי (ראו: בש"פ 8311/13 אברמוב נ' מדינת ישראל, בפיסקה 20 (19.12.2013); בש"פ 635/13 פלוני נ' מדינת ישראל, בפיסקה 5 (25.2.2013)).

שנית, יש לבחון האם, בנסיבות העניין, קמה עילת מעצר.

שלישית, ככל שהתשובה לשתי השאלות הראשונות היא חיובית – על בית המשפט לבחון האם לא ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של חלופה שפגיעתה בחירות הנאשם היא פחותה, כאשר במסגרת זו ניתן לבדוק גם את האפשרות להורות על מעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני (ראו: סעיפים 21-22, ו-22א-22ג לחוק המעצרים; בש"פ 3545/15 מדינת ישראל נ' חיים (08.06.2015); בש"פ 8155/15 קלר נ' מדינת ישראל (09.12.2015); בש"פ 4256/16 חסין נ' מדינת ישראל (20.7.2016); בש"פ 6074/16 דומראני נ' מדינת ישראל (22.08.2016)).

15. במקרה דנן, אין מחלוקת בין הצדדים ביחס לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר. עם זאת, כבר נקבע כי בצד בחינת קיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר – חובתו של בית המשפט היא לבדוק האם קיימת אפשרות להשיג את מטרת המעצר בדרך של שחרורו של הנאשם הספציפי לחלופת מעצר קונקרטי. חובה זו איננה נגזרת בהכרח ובאופן בלעדי מאופי העבירה וחומרתה. יש בעקרון לשקול חלופות או להורות על מעצר בדרך של פיקוח אלקטרוני גם מקום שמדובר בעבירות קשות, אשר מסוכנות גלומה בהן, ובדרך כלל נדרש לברר אם יש בחלופה המוצעת כדי ליתן מענה לחשש מפני הישנות של העבירות, שאז על בית המשפט לשחרר את הנאשם לחלופה אפשרית (ראו: בש"פ 7133/14 מרעי נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (04.11.2014)). כך בכלל, וכך אפילו בעבירות המקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית (ראו: בש"פ 1523/16 מדינת ישראל נ' פרץ, פסקה 6 (29.02.2016); בש"פ 2347/16 פלוני נ' מדינת ישראל

(19.04.2016).

16. בענייננו - על חומרת העבירות המיוחסות לעוררים, ועל המסוכנות הגלומה בהם אין צורך להכביר במילים. המעשים המיוחסים לעוררים מקימים גם חזקת מסוכנות, וזו מקימה בפני עצמה עילת מעצר סטוטורית לפי סעיף 21(א)(1) לחוק המעצרים. יתר על כן, לעוררים עבר פלילי בגין ביצוע עבירות דומות.

17. חרף האמור לעיל, אני סבור - מבלי לקבוע מסמרות כלשהן לגביי אפשרות שחרורם של העוררים לחלופה כלשהי - כי יישום התנאים שנקבעו בפסיקה, צריך להוביל למסקנה כי יש לבחון את האפשרות האם ניתן להשיג את מטרת המעצר באמצעות חלופת מעצר כלשהי, כאשר במסגרת זו ניתן לבדוק גם את האפשרות להורות על מעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני (ראו: בש"פ 2349/16 לב נ' מדינת ישראל (09.05.2016); בש"פ 726/16 אלחייק נ' מדינת ישראל (23.02.2016)).

18. נוכח כל האמור לעיל, ובשים לב לכך שהערכאה הדיונית היא המתאימה לקיום הברור (ראו: בש"פ 8585/16 בן לולו נ' מדינת ישראל (23.12.2015); בש"פ 8766/15 זנטי נ' מדינת ישראל (05.01.2016)) - ניתנת בזאת לעוררים האפשרות להציג לבית המשפט המחוזי הנכבד, וזאת עד לתאריך 12.03.2017, מקום בו יוכלו לשהות בחלופת מעצר בתנאי מעצר "בית מלא", או במעצר כאמור בתנאי פיקוח אלקטרוני, בפיקוחם של משמורנים שיפורטו, והכל בכפוף לתנאים נוספים שיקבעו.

הצעה כזו, ככל שתוגש, תיבחן על ידי שירות המבחן ועל-ידי הממונה על הפיקוח האלקטרוני עד לא יאוחר מתאריך 02.04.2017, ובית המשפט המחוזי הנכבד ידון בה, ויכריע בה ובתנאיה - על פי מיטב שיקול דעתו.

19. סוף דבר - הערר מתקבל בהתאם לאמור בפסקה 18 שלעיל, ומוחזר לבית המשפט המחוזי. בשלב זה, ועד החלטה אחרת - העוררים ישארו במעצר.

ניתנה היום, ז' באדר התשע"ז (05.03.2017).

שׁוֹפֵט